

Robotsko podprto pipetiranje z robotskim sistemom Andrew+

Aleksandar Stefanov¹, Roman Kamnik¹, Janja Dermol-Černe², Aleš Belič²

¹Fakulteta za elektrotehniko, Univerza v Ljubljani, Tržaška 25, 1000 Ljubljana

²Novartis d.o.o., Kolodvorska cesta 27, 1234 Mengeš

POVZETEK

V tem znanstvenem članku je opisan razvoj aplikacije za avtomatizacijo postopka pipetiranja v farmacevtskih laboratorijih. Poudarek je na avtonomni prilagoditvi Onelab protokolov za programiranje robota Andrew+. Aplikacija vključuje uporabniku prijazen vmesnik za spreminjanje, izvajanje in spremljanje protokolov ter poseben razdelek za izdelavo laboratorijskih poročil, združljivih z interno podatkovno zbirko. Temeljito testiranje v laboratorijskem okolju je pokazalo obetavne rezultate in pokazalo sposobnost aplikacije, da razbremeni operaterje ponavljajočih se opravil, povezanih z robotom. Uspešno izvajanje te tehnologije pomeni pomemben napredek pri optimizaciji farmacevtskih laboratorijskih procesov, saj zagotavlja večjo učinkovitost in sprošča dragocene človeške vire za bolj kompleksne naloge.

1. UVOD

Postopki v farmacevtskih laboratorijih, kot so filtracija beljakovin, gensko sekvenciranje in obdelava vzorcev, vključujejo manipulacijo s številnimi tekočimi vzorci [1]. Ti postopki zahtevajo izjemno raven natančnosti in točnosti. Takšne zahteve lahko dosežemo z integracijo naprednih tehnologij, kot so robotski sistemi.

Ključni del vseh zgoraj omenjenih postopkov je pipetiranje. Ročno upravljana pipeta je osnovno orodje za ravnanje s tekočino, vendar je njena učinkovitost odvisna od upravljavca, saj zahteva ročno nastavitev za vsako prilagoditev volumna tekočine in ročno pipetiranje vsakega vzorca posebej v posodice, kar je tudi časovno zamudno. Upravljanje veliko število bioloških vzorcev s temi ročnimi napravami postane nepraktično in zamudno [2].

Izhajajoči iz tega je bilo sčasoma razvitih veliko avtonomnih pipetnih sistemov, kot so: Andrew+ robotski sistem [3], Tecan Fluent [4], Hamilton Microlab STAR Line [5] itd. Čeprav takšni robotski mehanizmi v farmacevtskih laboratorijih zelo optimizirajo procese, je njihova odvisnost od ročnega programiranja, ki ga izvaja operater za različne naloge, še vedno pomemben vidik. Operaterji morajo robota programirati pred vsako nalogo, kar je lahko za laboratorijske raziskovalce naporno.

Motivirani s tem izzivom je cilj naše raziskave razbremeniti in poenostaviti delovni proces operaterjev, kar jim omogoča, da se učinkoviteje osredotočijo na svoje znanstveno delo.

V tej raziskavi smo razvili programsko ogrodje, ki odpravlja potrebo po ročnem programiranju operaterja za vsako robotsko nalogo. Operater preprosto vnese želene parametre, nato pa naše orodje avtomatično izvede programiranje in konfiguracijo robota ter aktivno spremlja izvajanje poskusa. Po končanem poskusu orodje ustvari izčrpno poročilo, ki se nemoteno poveže z laboratorijsko podatkovno bazo za učinkovito upravljanje in analizo podatkov. Predlagano programsko orodje smo uspešno integrirali in testirali v laboratoriju podjetja Novartis.

2. METODOLOGIJE

V naši raziskavi je bil uporabljen robotski mehanizem Andrew+ [3]. Programiranje robota je bilo omogočeno s posebnimi protokoli podprtimi v okolju Onelab [6]. Poleg tega smo izkoristili zmogljivosti tehnologije API (Application Programming Interface) in uporabili programski jezik Python za celovito optimizacijo celotnega postopka.

Strojna oprema – robot Andrew+

Pipetirni robot Andrew+ predstavlja eno izmed najsodobnejših rešitev na področju laboratorijske avtomatizacije.

Struktura in zgradba robota Andrew+

Robot Andrew+ ima mehansko strukturo z dvema rokama, pri čemer je ena roka kot fiksno stojalo za pipete, druga pa je premična. Premična roka ima štiri prostostne stopnje, sestavljena je iz treh rotacijskih in enega translacijskega sklepa. Robotski sistem vsebuje RGB kamero, ki je nameščena v roki, in optični senzor, vgrajen v bazo robota. Na premični roki je nameščeno še dvoprstno prijemalo z magnetom. Komunikacija z računalnikom je omogočena preko ethernet povezave. Podrobna struktura s sestavnimi deli je prikazana na sliki 1.

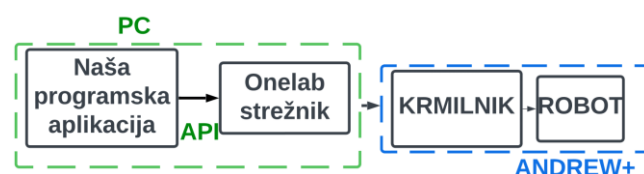
Programiranje robota Andrew+

Programiranje robota v programski opremi Onelab je omogočeno s pristopom s protokoli. Onelab zagotavlja vsestransko programsko okolje, ki uporabnikom omogoča ustvarjanje protokolov (programskih korakov) neposredno v programski opremi s preprosto grafično metodo "povleci in spusti" (ang. drag-and-drop). Protokoli se lahko oblikujejo tudi prek datotek CSV ali XML. Čeprav je programiranje v grafičnem okolju uporabniku prijazno za hiter začetek, lahko postane zamudno ob pogostem ustvarjanju novih protokolov. Nasprotno pa programiranje v tekstovni obliki prek datotek CSV in XML zahteva naprednejše razumevanje struktur protokolov v teh formatih. V našem kontekstu je bilo znanje izvajanja protokolov preko CSV in XML ključno, saj se celotno programsko okolje nanaša na te formate za nemoteno delovanje. Pri tem je pomembna funkcija dinamični protokol. Dinamični protokol v okolju Onelab omogoča enostavno določanje zelenega števila vzorcev za obdelavo (pipetiranje). Z avtonomnim posodabljanjem vseh korakov sistem inteligentno prilagodi protokol, ohranja osnovne značilnosti in omogoča

spremembo števila vzorcev iz katerih pipetiramo. Vendar je ta funkcionalnost v programu Onelab omejena na izbiro števila vhodnih vzorcev, brez možnosti določitve števila in količine izhodnih vzorcev pri vsakem koraku, kar je ključno za našo raziskavo. Zato smo poiskali in izvedli lastno rešitev za vključitev možnosti, kot predstavljeno v naslednjem poglavju. Končna konfiguracija programiranja in krmiljenja robota je prikazana na sliki 2.

Slika 1: Predstavitev strojne opreme (struktura robotskega mehanizma).

Slika 2: Konfiguracija krmiljenja in programiranja robota.

REST API tehnologija in povezljivost s programskim okoljem Onelab

HTTP RESTful API-ji uporabljajo protokol HTTP in sledijo načelom REST (Representational State Transfer), poudarjajo brezstanovnost in interakcijo na podlagi virov s standardnimi metodami HTTP (GET, POST, PUT, DELETE). Za izmenjavo podatkov se običajno uporabljata formata JSON ali XML.

V naši študiji uporabljen vmesnik API je Onelab API, strukturiran kot HTTP RESTful API v obliki JSON, ki ponuja raznolike

funkcionalnosti, vključno s spremljanjem priključenih naprav, izvajanjem in spremljanjem poskusov ter pridobivanjem informacij o vzorcih in metapodatkih [7].

V naši aplikaciji je ključni vmesnik Onelab API, ki omogoča komunikacijo med našo programsko opremo, zasnovano za avtonomno spreminjanje protokola, in robotskim sistemom. API uporabljamo za pridobivanje metapodatkov o laboratoriju, protokolih, izvorni različici protokola za spreminjanje, ter nalaganje, nameščanje in izvajanje izboljšanih protokolov. Prav tako ima API pomembno vlogo pri spremljanju poskusov in pri pridobivanju ključnih podatkov (ID vzorca, ID laboratorijske opreme, količina vzorca itd.) za pripravo poročil, ki ustrezajo interni podatkovni zbirki družbe Novartis.

Zahteve za programsko aplikacijo

Zahteve, opredeljene s strani raziskovalcev, odgovornih za načrtovanje, in operaterjev, odgovornih za njihovo izvajanje, so bile:

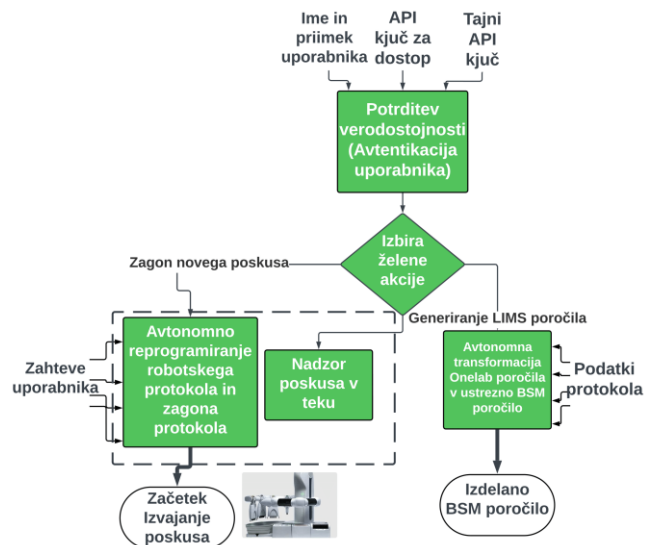
- Nastavitev poljubnega števila vhodnih in izhodnih vzorcev, ter nastavitev poljubnega volumna;
- Samostojna rekonfiguracija in programiranje gibanja robota;
- Nadzor in spremljanje stanja trenutnega eksperimenta in robota in
- Pridobitev poročila o eksperimentu in transformacija istega v obliko ustrezno za Novartis podatkovno zbirko.

Za izvajanje zahtevanih pogojev naše aplikacije smo uporabili API vmesnik. Razlog za to je, da programska oprema Onelab ne omogoča konfiguracije več spremenljivk (število vhodnih vzorcev, število izhodnih vzorcev, volumni, predloga poročila itd.). Ker smo želeli večjo avtonomijo pri konfiguraciji parametrov, je bila edina možnost integracija aplikacije prek API vmesnika.

Programska oprema

Aplikacijo sestavljajo štiri glavni segmenti, od katerih vsak opravlja različne funkcije:

avtentikacija uporabnika, avtonomno reprogramiranje, namestitvev in zagon protokola, nadzor tekočega poskusa ter ustvarjanje LIMS (Laboratory information management system) poročil. V naslednjih podpoglavjih podrobneje obravnavamo vsakega od teh štirih glavnih segmentov. Diagram poteka celotne aplikacije je predstavljen na sliki 3.

Slika 3: Glavni diagram poteka aplikacije.

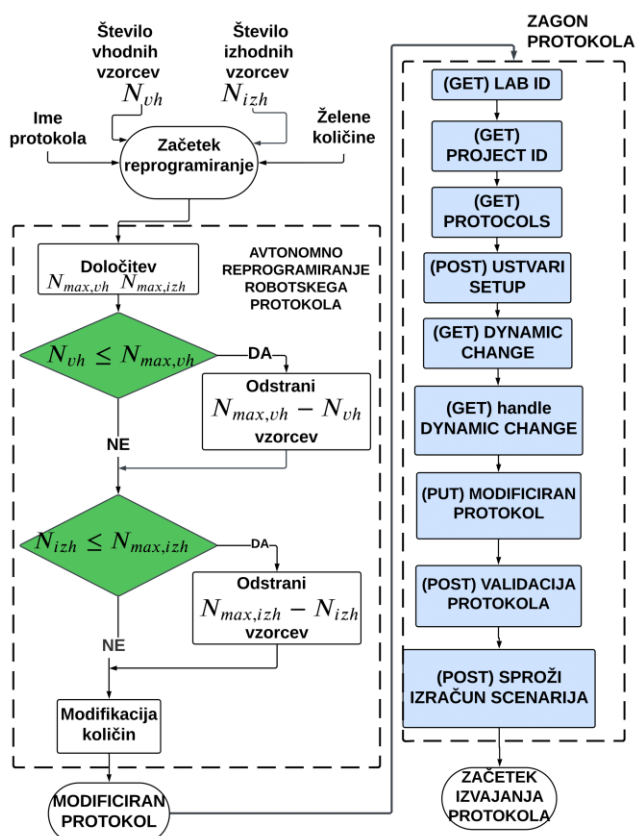
Avtentikacija uporabnika

Postopek avtentikacije je ključni začetni korak v delovnem procesu aplikacije. Služi kot obvezno varovalo, ki preprečuje nepooblaščen dostop do aplikacije. Postopek avtentikacije zahteva vnos posebnih poverilnic uporabnika, vključno z njegovim imenom, priimkom, ključem za dostop do API in API tajnim ključem. Ti ključi, ki so edinstveni in zasebni za vsakega uporabnika v Onelab laboratoriju, imajo ključno vlogo pri varovanju in preverjanju pristnosti zahtevkov za API ter zagotavljajo zanesljiv in varen mehanizem za preverjanje pristnosti uporabnikov.

Avtonomno reprogramiranje, namestitvev in zagon protokola

Ta faza temelji na manipulaciji protokolov zapisanih v CSV obliki in njihovem prenosu na robot s pomočjo API vmesnika. Sestavljena je iz dveh glavnih stopenj: modifikacije in zagona poskusa. V fazi spreminjanja, ko uporabnik vnese

soje pogoje za poskus, programska oprema identificira dele protokola, ki jih je treba spremeniti, in na podlagi vnešenih pogojev prilagodi obstoječi protokol. Ko je spremenjeni protokol pripravljen, se izvede veriga API ukazov s ciljem, da se nastavitev robota potrdi, namesti in izvede spremenjeni protokol. Podrobnejši potek programskih korakov je predstavljen na sliki 4.

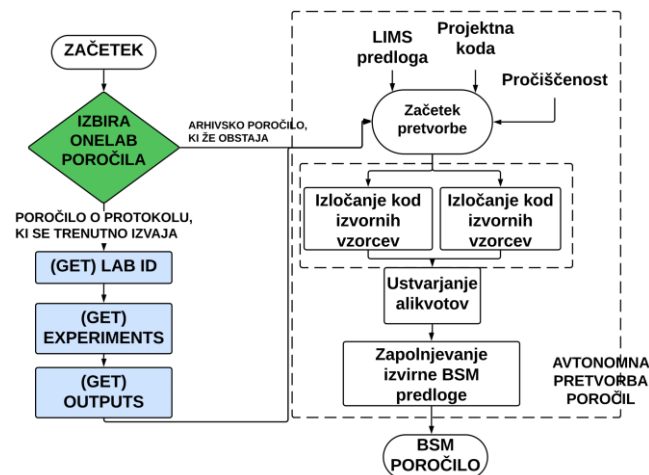

Slika 4: Diagram poteka avtonomnega reprogramiranja, namestitve in zagona protokola. Zeleni in prozorni bloki spreminjajo protokola. Modri bloki v diagramu predstavljajo API ukaze, ki se izmenjujejo med razvito aplikacijo in strežnikom Onelab, tekom zagona. Spremenljivka N_{vh} predstavlja število vhodnih vzorcev, $N_{vh,max}$ največje število vhodnih vzorcev v poskusu, N_{izh} število izhodnih vzorcev in $N_{izh,max}$ največje število izhodnih vzorcev.

Avtonomno generiranje LIMS poročil

V tem segmentu aplikacije se izvede pretvorba poročila iz Onelab formata v LIMS poročilo. Onelab poročilo za tekoči poskus je mogoče pridobiti prek API vmesnika ali pa ga lahko uvozi uporabnik. Nato algoritem izvede vrsto ukazov za

manipulacijo podatkov, ki podatke poskusa prilagodijo ustrezni LIMS obliki. Podroben potek programa je prikazan na sliki 5.

Slika 5: Diagram poteka avtonomne pretvorbe iz Onelab poročila v LIMS poročilo. Zeleni in prozorni bloki izvedejo pretvorbo. Modri bloki v diagramu predstavljajo API ukaze, ki se izmenjujejo med našo aplikacijo in strežnikom Onelab, pred začetkom pretvorbe.

Testiranje

Testiranje in ovrednotenje našega programskega okolja je potekala v Novartisovem laboratoriju, kjer smo izvedli obsežno testiranje dveh posebnih protokolov: pipetiranje iz 50 ml centrifugirk v 2 ml mikrocentrifugirke in pipetiranje iz 15 ml centrifugirk v 2 ml mikrocentrifugirke.

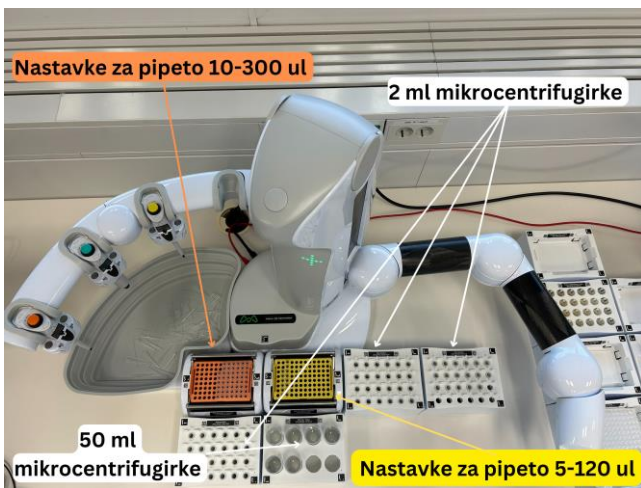
V obeh primerih smo poskuse konfigurirali tako, da so pri maksimalnem scenariju vključevali pipetiranje iz petih vzorcev, pri čemer iz vsakega od petih vzorcev v 12 različnih mikrocentrifugirk. Posledično so končni rezultati vsakega poskusa v maksimalnih pogojih obsegali pet skupin, od katerih je vsaka vsebovala 12 vzorcev, pridobljenih iz ustreznih izvornih vzorcev (ang. parent samples).

Nato je bila programska oprema temeljito preizkušena v štirih različnih scenarijih:

- Spreminjanje samo števila vhodnih vzorcev ob ohranjanju konstantnega števila izhodnih vzorcev;
- Spreminjanje samo števila izhodnih vzorcev ob ohranjanju konstantnega števila vhodnih vzorcev;

- Spreminjanje tako števila vhodnih, kot tudi izhodnih vzorcev in
- Število vhodnih in izhodnih vzorcev ostane nespremenjeno.

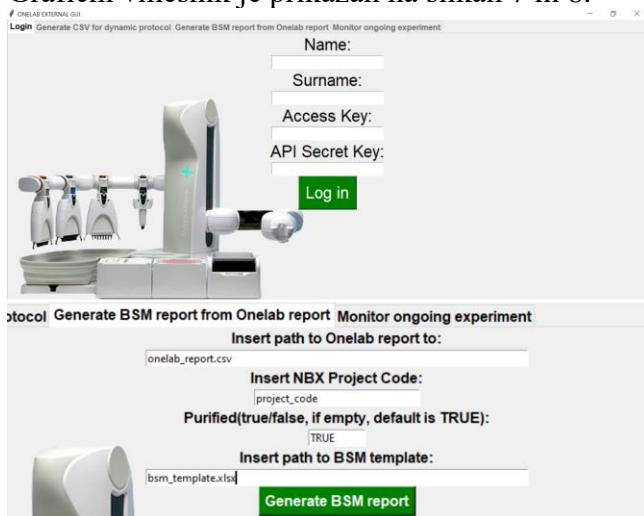
Ti testni scenariji so bili ključni za oceno robustnosti in prilagodljivosti razvitega programskega ogrodja v različnih eksperimentalnih pogojih. Testno okolje je prikazano na sliki 6.

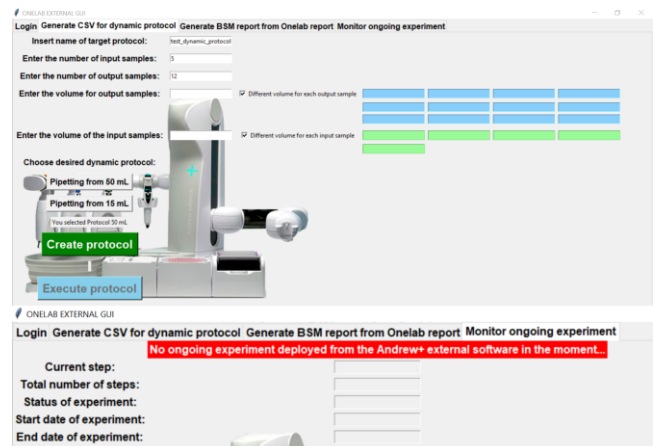
Slika 6: Uporabljena oprema tekom testiranja.

3. REZULTATI

Rezultat raziskave je v celoti razvita programska aplikacija, ki jo je mogoče upravljati in spremljati prek našega grafičnega vmesnika. Grafični vmesnik je prikazan na slikah 7 in 8.

Slika 7: Grafični vmesnik aplikacije. Slika zgoraj - avtentikacija uporabnika, slika spodaj - generiranje LIMS poročila.

Slika 8: Grafični vmesnik aplikacije. Slika zgoraj - reprogramiranje in zagon poskusa na robotu, slika spodaj - spremljanje stanja poskusa v teku.

4. RAZPRAVA

Na podlagi testov, ki smo jih izvedli z operaterji v laboratoriju, je aplikacija pokazala obetavne rezultate, ki lahko operaterja zelo razbremenijo ponavljajočega se dela pri oblikovanju protokola za programiranje robotov. Pomemben vidik je tudi združljivost LIMS poročila z interno podatkovno bazo družbe Novartis. Pred našo aplikacijo so morali operaterji po vsakem poskusu ali ročno vnesti vse izhodne rezultate v sistem ali pa ročno spreminjati tabelo. Z uporabo naše aplikacije pa operaterji dobijo v celoti generirano poročilo, ki ga lahko neposredno vstavijo v podatkovno zbirko. Aplikacija je bila razvita v tesnem sodelovanju z operaterji, da bi bila njena uporaba čim bolj preprosta. Grafični uporabniški vmesnik je preprost in intuitiven za uporabo, operaterju pa ni treba podrobno poznati posebnosti programov Onelab in Andrew+.

5. ZAKLJUČEK

Razvita aplikacija je praktična rešitev za avtomatizacijo postopka pipetiranja v farmacevtskih laboratorijih. Aplikacija ne le poenostavlja spreminjanje protokolov in programiranje robotov, temveč tudi ustvarja LIMS poročila, ki so združljiva z notranjimi podatkovnimi zbirkami. Uspešno laboratorijsko testiranje poudarja njeno učinkovitost in zagotavlja obetavno pot za zmanjšanje bremena

ponavljajočih se opravil za operaterje in povečanje splošne operativne učinkovitosti.

Literatura

- [1] Kong F in ostali: *Automatic liquid handling for life science: a critical review of the current state of the art*, *J Lab Autom.*, 2012
- [2] L. P. Bheemavarapu in ostali: *Intelligent Pipetting System Towards Automatic Liquid Handling Applications*, *IEEE International Symposium on Medical Measurements and Applications (MeMeA)*.
- [3] Andrew+ *The Pipetting Robot*, Andrew Alliance. Dostopno na: <https://www.andrewalliance.com/pipetting-robot/> (Dostopano: 25.11.2024).
- [4] Tecan *Fluent*, Tecan. Dostopno na: <https://lifesciences.tecan.com/fluent-laboratory-automation-workstation> (Dostopano: 25.11.2024).
- [5] Hamilton *Microlab Star liquid handling system*, Hamilton STAR. Dostopno na: <https://www.hamiltoncompany.com/automated-liquid-handling/platforms/microlab-star> (Dostopano: 25.11.2024).
- [6] *Design and Execute Laboratory Protocols: OneLab*, Andrew Alliance. Dostopno na: <https://www.andrewalliance.com/laboratory-software/> (Dostopano: 25.11.2024).
- [7] *Onelab API documentation*. Onelab, Andrew Alliance. Dostopno na: <https://hub.andrewalliance.com/enterprise/docs/onelab-api-1.19.0.pdf> (Dostopano: 25.11.2024).